

Europautvalget

Informasjonspakke

Fra faggruppen for EU/EØS-informasjon

3. mai 2017

Det vises til innkalling til møte i Europautvalget, sendt 26. april 2017. Fra regjeringen møter fiskeriminister Per Sandberg og EØS- og EU-minister Frank Bakke-Jensen. Stortingets faggruppe for EU/EØS-informasjon (utredningsseksjonen, stortingsbiblioteket og internasjonal avdeling) har utarbeidet nedenstående bakgrunnsinformasjon knyttet til sakene på dagsordenen og andre saker som kan være aktuelle i EU/EØS-sammenheng.

Statsråd Sandberg vil redegjøre for:

- [Brexit og konsekvenser på fiskeriområdet](#)
- [Snøkrabbe](#)

Statsråd Bakke-Jensen vil redegjøre for:

- [Brexit](#)
- [Pediatri \(legemidler til barn\)](#)
- [Norske fartøyer i Frontex' fellesoperasjoner i Middelhavet](#)
- [SIS \(Lov om Schengen informasjonssystem\)](#)
- [EDAP \(European Defence Action Plan\)](#)
- [Norsk deltakelse i EUs regelforenklingsplattform](#)

Andre aktuelle saker:

- [Fiskeriministeren i Europaparlamentet 24. april](#)
- [Artikkel 19-avtale](#)

Utvalgte rettsaker:

- [Godkjenning av yrkeskvalifikasjoner](#)
- [Tredje energimarkedspakken](#)
- [Opprinnelsesmerking av kjøtt og honning](#)

Statsråd Sandberg vil redegjøre for:

Statsråd Sandberg har varslet at han vil redegjøre for konsekvensene av brexit for fiskeriområdet hva gjelder fiskeriforvaltning og markedsadgang, samt snøkrabbe. Før vi dekker disse sakene, ønsker vi å gi en kort oppsummering fra statsrådets møte med fiskerikomiteen i Europaparlamentet 24. april:

Fiskeriministeren i Europaparlamentet 24. april

Fiskeriminister Per Sandberg deltok på møtet til Europaparlamentets fiskerikomité 24. april i år. I sin innleiing la Sandberg vekt på at fiskerisektoren er viktig for Noreg og at EU er den viktigaste marknaden for norske eksport. Han la også vekt på det tette og gode samarbeidet mellom EU og Noreg, m.a. gjennom dei årleg avtalene og konsultasjonane om fangst og forvaltning. Han trakk også fram EØS-midla i sitt innlegg. Det er positivt at etter revisjonen av EUs fiskeripolitikk er EUs og norsk forvaltning enda likare enn før, ikkje minst gjennom utkastforbodet som EU har vedteke. Han la vekt på at Noreg ynskjer å utvikle fiskeri- og sjømatnæringa vidare og vere ein påliteleg leverandør av trygge produkt, jf. den nylege [havstrategien](#) som regjeringa la fram i februar. Det er viktig med internasjonalt samarbeid for å hindre ikkje berre ulovleg fiske, men også økonomisk kriminalitet og utnytting av arbeidskraft i fiskerisektoren.

Sandberg var overraska over at Rådet i EU har gitt lisensar til fangst av snøkrabbe i Svalbardsonen. Det følgjer klart av Svalbard-traktaten og internasjonalt havrett at Noreg har rett til å forvalte ressursane på kontinentalsokkelen utanfor Svalbard. Når det gjelder territorialfarvannet (12 nautiske mil) rundt Svalbard, har Norge enerett på å regulere utnyttelse av naturressurser som snøkrabbe, påpekte Sandberg. Han viste likevel til at Noreg har opna for snøkrabbekvoter kan inngå som del av avtaler om kvotebytte med EU. Sjå eiga sak om brexit og fisk nedanfor.

Fiskeriministeren la vekt på at det er viktig å få på plass nye samarbeidsstrukturar for ressursfordeling og kvoteforvaltning etter brexit. Nye avtaler om dette må vere på plass raskt slik at det ikkje blir eit avtalevakum når Storbritannia går ut av EU. Derfor vil Noreg ha dialog både med EU og Storbritannia. Han viste også til at veteriæravtalen med EU er viktig for at norsk fiskeriexport skal kunne skje smertefritt. Det er viktig å arbeide for å fjerne tekniske handelhindringar og ikkje introdusere nye sa Sandberg. Sjå eiga sak om brexit og fisk nedanfor.

Snøkrabbe, vernesone i Arktis, brexit og ikkje minst pensjonsrettane til spanske sjøfolk vart tema i spørsmålsrunden etterpå. Parlamentet uttrykte også interesse for den praktiske gjennomføring av kontrollen av utkastforbodet.

Fiskeriministeren fekk spørsmål om Arktis-rapporten som Europaparlamentet vedtok i mars. Den tok mellom anna til orde for restriksjonar i olje- og gassverksemd i det Europaparlamentet omtaler som eit særleg sårbart område. Sandberg var samd i at langsiktig og berekraftig ressursutnytting er viktig, og at dette også ligg til grunn for norsk politikk i Arktis. Han sa det er viktig med meir kunnskap om området og at Noreg derfor satsar på meir forskning og utgreiing om dette området.

Det var berre eit par kommentarar knytt til brexit. Ein spansk MEP sa det ikkje var realistisk å inkludere Noreg i allereie kompliserte forhandlingar mellom 27 EU-land og Storbritannia. Ein skotsk MEP såg fram til at Storbritannia skulle få tilbake råderetten over eigne fiskeriressursar, og vona den britiske regjeringa ikkje ville bruke desse som forhandlingskort i samband med brexit. Sandberg gjentok behovet for å sikre ein ryddig avtalesituasjon ved brexit og viste m.a. til at han planlegg eit møte med sin skotske kollega.

Eit sentralt tema var pensjonsrettane til spanske sjøfolk. Før EØS-avtalen betalte dei spanske sjøfolka skatt til Noreg, men vart nekta medlemskap i folketrygda og dei betalte derfor ikkje trygdeavgift til Noreg. Både sivilombodsmannen og EFTAs overvåkingsorgan har avvist krava frå

spanske sjøfolk om pensjon basert på arbeidstilhøve før 1994. Spanske sjøfolk har tatt saken for retten i Noreg. Saken vart ført i Oslo tingrett tidlegare i april og dom er venta nå i mai. Fiskeriministeren tok ikkje opp saka i sitt hovudinnlegg, men ei rekkje spanske representantar tok opp spørsmålet. I sitt svar viste fiskeriministeren kort til at saken nå er til handsaming i det norske rettsapparatet. Ulike spanske aktørar har elles tatt opp denne saka direkte med Stortinget tidlegare.

Brexit og konsekvenser på fiskeriområdet

«Det er viktig å unngå eit avtalevakum når Storbritannia går ut av EU.» Det sa fiskeriminister Per Sandberg da han møtte EUs fiskeirkomité 24. april ([lenke til omtalen av møtet](#)). I EU/EØS-debatten 25. april viste Liv Signe Naversete (SP) til at Sogn og Fjordane Fiskarlag «meiner det er mogleg for Noreg å forhandle fram betre avtalar med Storbritannia enn dei me har med EU i dag» og spurte kva regjeringa gjer. Statsråd Frank Bakke-Jensen sa mellom anna at «Når Storbritannia går ut av EU, er det ikke sann at Storbritannia vil ta med seg alle rettighetene til pelagiske bestander i Nordsjøen. ... Det vil fortsatt være flere parter som skal forhandle om dette. Det aller viktigste vil være å sørge for at også den framtidige forvaltningen går på de bærekraftige prinsippene som en har framforhandlet gjennom mange... år.»

Effektane av brexit for forvaltning og ressurstilgang er også omtalt i [regjeringa si foreløpige kartlegging av konsekvensar av brexit](#). Her heiter det mellom anna at «Storbritannia ... vil bli en sentral part i Nordøst-Atlanteren på fiskeriforvaltning når landet trer ut av EU ... Det gjelder særlig fellesforvaltningen i Nordsjøen og kyststatsforhandlingene om forvaltning av de pelagiske bestandene norsk vårgytende sild, makrell og kolmule. De mest sentrale utfordringene er å etablere en ny fordeling av fiskekvotene mellom partene EU, Norge og Storbritannia, regulere adgangen til å fiske i hverandres soner for fellesbestander, og etablere en ny løsning for avtalen om bytte av torsk i nord som er hjemlet i fiskerivtalen med EU. Det er viktig å få på plass et avtaleverk for fiskeriforvaltningen som inkluderer Storbritannia. Det er behov for at landet inkluderes i rammeavtaler som fastlegger prinsippene for det enkelte samarbeidet, og for årlige avtaler om forvaltning av fellesbestandene i Nordsjøen og for de store pelagiske bestandene. Framtidig fordeling av kvoter i Nordsjøen vil måtte forhandles fram.» Analysen fra regjeringa nemner ikkje veterinæravtalen med EU, men fiskeriministeren gjorde det i Europaparlamentets fiskerikomité 24. april. Ein avtale med Storbritannia på veterinærområdet vil vere viktig for å sikre smidig eksport av norsk sjømat til den britiske marknaden etter brexit.

Fiskeriminister Per Sandberg hadde i [januar møte med den britiske fiskeriministeren](#). I møtet vart både spørsmålet om norsk marknadstilgang og fordeling av fiskekvoter tatt opp. «Her må vi være på ballen både overfor EU og Storbritannia. Brexit betyr at vi må etablere nye avtaler om forvaltning og fordeling av bestander i Nordsjøen» uttalte Sandberg etter møtet. Eit planlagt møte med den skotske fiskeriministeren i vår måtte utsettes, men Sandberg sa i Europaparlamentets fiskerikomité 24. april at han vona å finne eit nytt tidspunkt snart. Det har også vore kontakt på embetsnivå mellom nærings- og fiskeridepartementet og Europakommisjonen om implikasjonar av brexit for fiskerisektoren.

I november 2016 presenterte regjeringa ei [handelspolitisk analyse](#) om tilhøvet til Storbritannia etter brexit. Den slo fast at ei bilateral avtale med Storbritannia må gje minst like god marknadstilgang som EØS-avtalen, inkludert fri rørsle av arbeidskraft. Utover dette sa statsråd Mæland i [Europautvalget 30. november](#) at det vil vere eit ynskje om å forhandle om betre marknadstilgang for fisk enn det som er tilfelle innan EØS i dag. Dette er også omtalt i studien der det heiter at «Det er i Norges interesse å opprettholde tollfrihet for industrivarer og forbedre markedsadgang for sjømat som ikke har tollfrihet i dag.» Det vil bli interessant å sjå om britane i forhandlingane vil presentere offensive krav (f.eks. på landbruk) som svar på eventuelle offensive norske fiskerikrav. I analysen frå november skreiv regjeringa at «Når det gjelder landbruksvarer, er en stor del av importen fra Storbritannia i dag tollfri, men det kan tenkes at enkelte norske defensive landbruksinteresser kan bli satt under press under eventuelle

forhandlinger om nye betingelser for handelen.» Også til EU ynskjer regjeringa betre marknadstilgang. Statssekretær Elsbeth Tronstad ba i Brussel 26. april EU om å fjerne dei resterande tollsatsane på fisk og sjømat. Politico viser til at Tronstad uttalte at «Market access in the EU is still not good enough ... Our long-term goal is very clear: free trade in seafood as we have with manufactured goods. »

Råderett over fiskeriressursar og fiskeriforvaltning var oppe i den britiske debatten før avrøystinga i juni i fjor. Mange av dei som røysta for brexit hadde – og har – klare forventningar om at Storbritannia vil vere sikra full råderett over sine ressursar utanfor EU og har åttvara regjeringa mot å bruke fiskeriressursar som forhandlingskort med EU. [I eit notat frå det britiske Underhuset frå august i fjor](#) heiter det samstundes at effektane av brexit for britisk fiskerisektor er usikre på mange områder:

- The UK obtaining exclusive national fishing rights over its Exclusive Economic Zone (EEZ) up to 200 miles from the coast. However, the UK may trade off some of these rights in order to obtain access to the EU's EEZ or access to the EU market for fisheries products;
- Impacts on the UK's ability to negotiate favourable fish quotas for UK fishers with the EU. It is not possible to say whether the UK will be more or less able to obtain satisfactory quotas for fishers;
- The identification of a mechanism to enable the UK to negotiate and agree annual fishing quotas with the EU and other countries;
- The introduction of a UK fisheries management and enforcement system. This in many respects may mirror the existing arrangements for managing fisheries, albeit with additional resources required;
- Restrictions on EU market access for fishery products (depending on the outcome of negotiations) and less influence in discussions on determining EU market rules for fish;
- Less certainty around public funding of support for fishing communities or environmental sustainability; and
- Challenges related to coordinating the protection of the marine environment with the EU.

I notatet frå Underhuset er Noreg referanse i store delar av kapitlet om fiskeriforvaltning og marknadstilgang for fisk for Storbritannia etter brexit.

Nærings- og fiskeridepartementet deltok på embetsnivå i ei [høyring i Underhuset](#) i september i fjor om effektane av brexit for fiskerisektoren.

[Resolusjonen som Europaparlamentets vedtok om utmeldingsforhandlingane i april](#), omtaler ikkje spørsmål knytt til fisk. Det gjer heller ikkje utkastet til [retningslinene frå Rådet](#) til forhandlingane. Det betyr ikkje at Brussel eller medlemslanda ikkje vil ha klare interesser knytt til kvote- og marknadstilgang i samband med brexit-forhandlingane og ikkje minst forhandlingane om det framtidige tilhøvet mellom EU27 og Storbritannia. Eit land som Spania har tradisjonelt offensive interesser i å sikre sine fiskarar ressurstilgang. Enkelte har til og med spekulert i om dei spanske utspela knytt til Gibraltar, i røynda er meint å sikre forhandlingskort som kan brukast i forhandlingane om fiskeriressursar med Storbritannia. Uansett er det grunn til å tru at fiskeressursar og forvaltning vil bli eit av mange utfordrande tema i forhandlingane.

Sjå også artikkel i [Fiskeribladet Fiskaren 28. april om Brexit, Irland og EU](#).

Snøkrabbe

19. mars vedtok Europaparlamentet sin [resolusjon om en integrert politikk for Arktis](#). I resolusjonen er også ressursforvaltningen på Svalbard omtalt (jf. avsnitt 56) der det heter at

Europaparlamentet «*Advocates strongly that any further development of commercial fisheries in the Arctic region must take place in compliance with international agreements relating to the area, including the Spitsbergen Treaty of 1920, with the rights of any States Parties to such agreements, and with existing historical fishing rights*».

Dette avsnittet må ses i sammenheng med det norske forbudet mot fangst av snøkrabbe som har blitt utfordret på flere fronter i EU og EØS:

- I Europaparlamentets utenrikshandelskomité (INTA) ble snøkrabbesaken trukket fram da komiteen drøftet de nye avtalene om EØS-mekanismer og fiskeriprotokoller med Island og Norge i mars ([se sak om EØS-midlene i informasjonspakken til EU/EØS-debatten 25. april 2017](#)). Noen medlemmer av komiteen mente at forhandlingene om EØS-midlene også burde vært knyttet til snøkrabbesaken.
- EFTAs overvåkingsorgan ESA har en klagesak om forholdet til EØS-avtalen.
- Det pågår en rettslig prosess mot en litauisk fisker om fiske av snøkrabbe i Smutthullet.
- EU og Norge er uenige om regulering av snøkrabbefisket ved Svalbard. Blant annet ble den latviske fiskebåten «Senator», som hadde lisens fra EU, arrestert i januar for ulovlig fiske etter snøkrabbe i Svalbardsonen. Over to måneder senere fikk Senator lov til å seile fra Kirkenes, etter at [eieren av skipet var ilagt en bot på mer enn 150 000 dollar](#).

Vi viser til [informasjonspakken til Europautvalgets møte 1. februar 2017](#) for en nærmere beskrivelse av sakene omtalt i de siste tre punktene.

Snøkrabbesaken ble ikke nevnt i redegjørelsen 18. april. Men tidligere i år uttalte både EU-minister Frank Bakke-Jensen og fiskeriminister Per Sandberg at Norge er [villige til å forhandle med EU](#) om krabbekvoter, men at de [aldri vil fire på viktige prinsipielle spørsmål](#) som gjelder Norges rett til å regulere utnyttelsen av ressurser på norsk sokkel. Ifølge en [nylig artikkel på nettstedet the Baltic Course](#) skal Kommisjonen ha forberedt dokumenter for forhandlingene med Norge, og disse skal være støttet av EUs fiskeriministere i Brussel. Artikkelen peker på at videre fremdrift er avhengig av hvor raskt Kommisjonen kan avtale forhandlingsmøter med Norge.

Fiskeriminister Sandberg møtte fiskerikomiteen i Europaparlamentet mandag 24. april, og snøkrabbe var ett av temaene som ble tatt opp i møtet ([se egen sak fra møtet](#)). Alle europaparlamentarikerne som tok opp spørsmålet, var kritiske til norsk forvaltning av snøkrabbe. Dette gjaldt spesielt spanske og polske medlemmer (MEPer) i komiteen. De brukte ord som ulovlig diskriminering om norsk praksis og ga støtte til Rådet som har gitt lisenser til fangst av snøkrabbe i Svalbard-sonen. Det ble også tatt til orde for å ta saken helt til den internasjonale domstolen i Haag. Enkelte sa likevel at det var viktig med dialog og en tysk MEP viste til at EU og Norge tidligere hadde klart å løse uenighet på en konstruktiv måte. Fiskeriministeren gjentok hovedelementene i innledningen sin ([se egen sak](#)) og karakteriserte det norske tilbudet om å inkludere snøkrabbe i kvotebytte med EU som generøst. NTB skrev 25. april at «[Sandberg ble grillet om snøkrabbe](#)».

En [oversikt over dokumenter i Rådet](#) viser også at det har vært mye aktivitet knyttet til snøkrabbe i ulike grupper i Rådet. Blant annet foreligger det et [dokument fra 11. april](#) om mulige ad hoc løsninger vedrørende fiske etter snøkrabbe i Svalbardsonen. Dokumentet er unntatt offentlighet.

Det kan haste med å få på plass en forhandlingsløsning mellom Norge og EU. Saken om arrestasjonen og boteleggingen av Senator for fiske i Svalbardsonen, er [berammet til behandling i Øst-Finnmark tingrett i mai](#). Da vil det være nødvendig å avgjøre spørsmålet om Svalbardtraktatens geografiske virkeområde og Norges rett til å regulere fangst av snøkrabbe. Norge mener Svalbardtraktaten ikke gjelder kontinentalsokkelen. Snøkrabben beveger seg på

bunnen, og er dermed en del av sokkelen. En avgjørelse som sier at Svalbardtraktatens regler om like rettigheter også skal gjelde sokkelen, vil kunne få betydning for retten til å utvinne olje, gass og mineraler. I siste instans kan spørsmålet måtte løses av en internasjonal domstol, og det er [ikke sikkert om Norge da vil få medhold i sitt syn på Svalbardtraktaten](#).

Statsråd Bakke-Jensen vil redegjøre for:

Brexit

I informasjonspakken til EU/EØS-debatten 25. april dekket vi siste utvikling mht. brexit meget detaljert. Blant annet skrev vi at EØS (igjen) blir nevnt som en eventuell overgangsordning for Storbritannia, og at EØS av andre nevnes som løsning for nord-irsk og skotsk adgang til det indre marked selv om de skulle forbli en del av Storbritannia, uten at dette nødvendigvis er sjekket opp mot EFTAs interesser (kun «stater» kan søke om EFTA-medlemskap). Les mer i [infopakken 25. april](#). Nedenfor fokuserer vi på det statsråd Bakke-Jensen har signalisert han skal orientere om 3. mai, nemlig «status etter notifisering av artikkel 50 og EUs toppmøte 29.april».

EUs retningslinjer for brexit-forhandlingene

EU er ventet å vedta sine retningslinjer for brexit-forhandlingene på et toppmøte i Brussel denne helgen, 29. april.

Utkast til retningslinjer ble presentert allerede 31. mars, bare to dager etter at statsminister May iverksatte artikkel 50. Det er varslet få endringer i retningslinjene frem mot endelig vedtak denne helgen. Hovedinntrykket så langt er at EU27 står overraskende samlet i sine prioriteringer for forhandlingene, en enighet som også understrekes som meget viktig i retningslinjene. Her kan det selvsagt fort slå sprekker innad i EU27 når forhandlingene faktisk kommer i gang, men foreløpig er det stor enighet om å sikre en ordnet uttrekken, hvor spørsmål om budsjettforpliktelser og borgeres rettigheter står sentralt, og ikke minst en trinnvis forhandlingsprosess, hvor skilsmissen må komme før forhandlinger om ny avtale.

På det siste punktet har Storbritannia kontinuerlig argumentert for det motsatte, at både skilsmisse og nye forhandlinger kan gjøres parallelt og ferdigstilles innen to år. EU mener allikevel at det fremtidige forholdet kun kan diskuteres i andre fase av skilsmiseforhandlingene (eller artikkel 50-forhandlingene), og at reelle forhandlinger om en ny avtale kun kan ferdigstilles når Storbritannia er ute av EU (altså er et tredjeland). Derfor åpnes det også for overgangsordninger i perioden mellom disse (hvor altså spørsmålet har kommet opp om EØS kan fungere som en midlertidig løsning).

Så jobber EU også med et endelig forhandlingsdirektiv for skilsmiseforhandlingene, som er forventet å vedtas 22. mai. Dette vil selvsagt bygge på retningslinjene, men vil gå mer i detalj på de ulike forhandlingspunktene. En foreløpig versjon av et [internt arbeidsdokument](#) som Politico har fått tak i, indikerer at Kommisjonen i direktivet vil foreslå en nokså hard linje for å sikre beskyttelse av borgeres rettigheter, og for å sikre domstolskontroll av Storbritannia i en eventuell overgangsperiode. Dersom tolkingen av Storbritannias budsjettforpliktelser blir som indikert i dette utkastet, vil Kommisjonen også komme med tøffe økonomiske krav mot Storbritannia: «*The United Kingdom should fully cover the specific costs related to the withdrawal process such as the relocation of the agencies or other Union bodies*». Kommisjonen er forventet å presentere en [plan for relokalisering av EU-tilsynene \(på medisiner og banktjenester\) ut av Storbritannia](#) allerede på toppmøte denne helgen. Dette står i kontrast til signalene om at [Storbritannia selv ikke nødvendigvis ønsker å gi opp vertskapsrollen](#) for EU-tilsynene.

Det knyttes en viss spenning til om enigheten innad i EU27, som har vært så sterk så langt, vil vedvare. Statsministrene i [Danmark, Irland og Nederland møttes fredag 21. april i Haag](#). Alle tre landene stilte seg tydelig bak hovedprinsippene i EU27s retningslinjer, med fokus på en ordnet

uttreden og trinnvis forhandlingsprosess, som også ble bekreftet av [Irlands europaminister](#): «*We're absolutely committed to the 27 format. We're one of the loudest voices in that regard and we remain so, and we are not looking to build an alliance, this will not be a grouping that you'll see named.*» Samtidig skal de tre, [og Sverige](#), med sine særdeles tette handelsrelasjoner til Storbritannia, ønske at brexit-forhandlingene relativt raskt også skal omhandle de fremtidige handelsrelasjonene med Storbritannia. De advarer mot å la «*minor issues hijack the Brexit talks*», og den danske statsministeren, Lars Løkke Rasmussen, uttalte etter møtet: «*It is not about that we fear that someone could hijack the negotiations, it's about making sure that we avoid something like that*».

I de nærmeste månedene kan vi fort oppleve at ulike konstellasjoner av medlemsland søker sammen for å koordinere sine interesser i forbindelse med brexit og ikke minst den fremtidige avtalen med Storbritannia. Politico har publisert en nyttig oversikt over [hvert EU27-medlemslands hovedprioriteringer](#).

Europaparlamentets posisjon

Også Europaparlamentet var godt forberedt på Theresa Mays iverksetting 29. mars og vedtok allerede 5. april sin [innstilling til retningslinjene](#). Resolusjonen var i stor grad i overensstemmelse med utkastet til EU27s retningslinjer, men med noen ekstra røde linjer, som at en overgangsordning ikke skal være for langvarig (helst bare 3 år). For Parlamentet var et sentralt punkt å sikre rettferdig og lik behandling for EU-borgere i Storbritannia og britiske borgere i EU. Parlamentet la også vekt på behovet for innsyn i forhandlingene og at Parlamentet må være involvert i disse. Resolusjonen understreket videre at Storbritannia har fulle rettigheter og plikter frem til de går ut av EU. Resolusjonen ble vedtatt med 516 mot 133 stemmer og 50 blanke. Mange britiske parlamentariker fra den konservative gruppen ECR (De britiske konservative) og ytre høyregruppen EFDD (UKIP) stemte mot eller blankt i avrøystingen. Siden Europaparlamentet må godta en endelig skilsmisseavtale, er denne resolusjonen særdeles viktig.

I et [møte med Theresa May i London 20. april](#) uttalte ny president i Europaparlamentet, Antonio Tajani, at Europaparlamentet ville stemme mot en avtale som ikke sikrer dagens rettigheter for EU-borgere i Storbritannia også post-brexit og tillater EU-domstolen til å garantere disse rettighetene til evig tid. Dette ser ut til å gå lenger enn resolusjonen, men understreker nok en gang viktigheten av borgeres rettigheter for Europaparlamentet.

Nyvalg og siste utvikling i Storbritannia

Theresa May overrasket mange 18. april med utlysning av nyvalg for 8. juni. Statsministerens hovedargument for nyvalg er at hun ønsker et sterkere mandat for brexit-forhandlingene. Hun hevder at mens landet nå enes om veien fremover, er Westminster fremdeles splittet med en opposisjon som setter kjepper i hjulene for en smidig forhandlingsprosess. Med et større flertall i parlamentet, mener hun at Storbritannia vil stå bedre rustet i forhandlingene med EU.

Labour har foreløpig uttalt at om de kommer i posisjon etter valget vil de prioritere «[jobs, the economy and retaining the benefits of the single market and the customs union](#)» i brexit-forhandlingene med EU. Migrasjon vil ikke være en hovedprioritering, og de vil vurdere å redusere den frie bevegelsen av personer basert på et migrasjonssystem som «*works for the economy and works for our communities*». Samtidig vil de gi et «*day one pledge to protect the existing rights of EU nationals living in the U.K. after Brexit*».

Det spekuleres allerede i om nyvalget er gode nyheter for EU eller ikke. Det er for tidlig å si så mye om dette før man vet utfallet av valget i juni. Noen mener allikevel at et større flertall vil kunne styrke Mays posisjon i forhandlingene, og at hun vil ha mer tid og ro til å fremforhandle en ny avtale med EU (før neste valg i 2022, istedenfor i 2020). På den annen side mener andre at det vil være lettere for EU å forholde seg til den britiske regjeringen hvis den ikke på hvert eneste sensitive punkt vil slite med et knapt flertall på hjemmebane.

Den offisielle holdningen i EU er vel allikevel at ingenting endres av dette. Tidsskjemaet (EU27 er klare for forhandlinger fra slutten av mai) og prioriteringene (retningslinjene) står seg. Det som selvfølgelig kan skape uro i EU i ukene fremover er [valget i Frankrike](#), avhengig av endelig utfall 7. mai.

Handelskomiteen i det britiske underhuset ba 7. mars regjeringen om å komme med en melding om [muligheten for at Storbritannia blir medlem av EFTA](#). De mente Storbritannia kunne dra nytte av EFTAs omfattende nettverk av handelsavtaler (27 avtaler med 38 partnere), og de så fordeler og overlappende interesser ved et EFTA-medlemskap.

I sin rapport «[Brexit: trade in goods](#)» anbefaler House of Lords å inngå en omfattende handelsavtale med Norge og Sveits post-brexit: «*Norway and Switzerland are two of the UK's largest trading partners outside the EU. They are highly integrated into the EU's Single Market, and so Brexit will change the UK's trading relationship with them. The Government should seek a comprehensive trade agreement with these countries after Brexit, to avoid a worsening of trade conditions.*»

Siste utvikling i Norge

I redegjørelsen 18. april sa statsråd Bakke-Jensen at «Norge er, på grunn av sin tette integrasjon i EUs indre marked, ikke en ordinær tredjepart i utmeldingsforhandlingene [mellom EU og Storbritannia].» Han mente derfor at det er viktig at de løsninger som fremforhandles også passer inn i en EØS-sammenheng der det er relevant: «Norge ønsker muligheten til å bli inkludert i felles løsninger, både permanente og overgangsordninger, mellom EU og Storbritannia, på områder som berører det indre marked».

Regjeringen skrev i en [innledende kartlegging 6. mars](#) at økonomiske forpliktelser, grensespørsmål, og EU-borgeres opparbeidede rettigheter vil stå mest sentralt i skilsmisseforhandlingene mellom EU og Storbritannia.

Av disse vil nettopp borgeres rettigheter være viktig for Norge siden disse ofte vil gjelde i EØS-sammenheng også, for norske borgere i Storbritannia og briter i Norge. Uten en ny avtale eller overgangsordninger på plass, vil EØS-regler for trygdekoordinering ikke lenger gjelde mellom Norge og Storbritannia. Retten til å ta utdanning i Storbritannia på lik linje med andre EØS-borgere vil forsvinne. Dersom yrkeskvalifikasjonsdirektivet som regulerer gjensidig godkjenning av en rekke yrker frafaller, vil dette kunne få konsekvenser for nordmenn som tar utdanning i Storbritannia, og for rekruttering av britisk personell i Norge. Også pasientrettigheter og forbrukerrettigheter kan frafalle når EØS-avtalen ikke lenger blir gjeldende for relasjonene mellom Norge og Storbritannia.

Det bor ca. 20 000 nordmenn i Storbritannia, og nærmere 15 000 briter i Norge. Representanten Svein Roald Hansen var i [debatten 25. april](#) spesielt opptatt av hva regjeringens holdning er til disse menneskene, som nå lever i stor usikkerhet mht. egen situasjon post-brexit. Skal de få bli i henholdsvis Storbritannia og Norge, på hvilket grunnlag, og med hvilke rettigheter? Representanten viste til uttalelser fra presidenten i Europaparlamentet, Antonio Tajani, som i møter med Theresa May i London hadde understreket at EU-borgere må få beholde dagens rettigheter også post-brexit. Statsråd Bakke-Jensen sa at regjeringens ambisjon er at borgere bør ha samme rettigheter post-brexit som de har i dag, men at regjeringen ikke kan gjøre noe for norske borgere i Storbritannia eller britiske borgere i Norge før EU og Storbritannia har blitt enige om en avtale seg i mellom. Representanten Hansen påpekte viktigheten av allerede nå, i de samtaler regjeringen har med kolleger i EU og Storbritannia, å understreke norske interesser i saken.

For utfordringer på andre felt mht. brexit (forskning, justis, finans, klima/energi, og samferdsel), se mer informasjon om regjeringens kartlegging i [infopakken til Europautvalget 13. mars](#).

Når det gjelder det fremtidige forholdet til Storbritannia (post-brexit) presenterte regjeringen i november 2016 en [handelspolitisk analyse](#). Kort oppsummert sier den at en bilateral avtale med Storbritannia må gi minst like god markedsadgang som EØS-avtalen. Utover dette vil det være ønskelig å forhandle om bedre markedsadgang for fisk enn det som er tilfelle innen EØS i dag. [Se egen sak om dette under brexit og fisk](#) knyttet til statsråd Sandbergs orientering. Det er fremdeles åpent om Norge vil forhandle en bilateral avtale med Storbritannia alene eller sammen med EFTA-landene. I sin redegjørelse 18. april bekreftet Frank Bakke-Jensen dette og sa at en avtale med Storbritannia kunne inngås bilateralt, sammen med EØS/EFTA3-landene (uten Sveits) eller sammen med EFTA4-landene (med Sveits): «Vårt mål er å fremforhandle en dyptgripende og omfattende form for bilateralt avtaleverk med britene».

Representanten Svein Roald Hansen utfordret i debatten 25. april statsråden på hva regjeringen helt konkret legger i «avtaleverk», og spurte også om hvordan regjeringen ville involvere Stortinget i forhandlingene med britene. Han mente det var viktig at regjeringen holdt Stortinget, og også det sivile samfunn, godt orientert underveis i forhandlingene, og ikke bare kom til Stortinget med en endelig avtale når forhandlingene var konkludert. Dette hadde vært praksis så langt mht. handelsavtaler, men med tanke på omfanget av nye, mer omfattende handelsavtaler, som også ville være gjeldende for en ny avtale med Storbritannia, var det viktig at denne praksisen endret seg. Han understreket også at det fantes etablerte mekanismer mellom regjering og Storting hvor regjeringen kunne informere Stortinget om mer sensitive forhold i forhandlingene, eller «forhandlingselementet» som statsråd Bakke-Jensen mente ville være vanskelig å diskutere i det åpne rom.

Pediatri (legemidler til barn)

Etter 10 år har EU og Norge blitt enige om en løsning som gjør at den såkalte pediatriforordningen kan tas inn i EØS-avtalen. Det vil etter planen skje i Brussel 5. mai.

Avtalen innebærer at EFTAs overvåkingsorgan ESA får myndighet til å gi bøter til legemiddelselskap ved brudd på bestemmelser i forordningen. ESA skal arbeide tett med Kommisjonen, og ESAs vedtak skal bygge på Europakommisjonens vurderinger og forslag.

[Pediatriforordningen](#) ble vedtatt i EU i 2006, og skal blant annet fremme utvikling og godkjenning av legemidler for barn. Rådet godkjente i mars at EU skulle gå inn for at [forordningen tas inn i EØS-avtalen med følgende tilpasning](#): «*De beføyelser, der er tillagt Kommissjonen i forbindelse med den overtrædelsesprocedure, der er fastsat i artikel 49, stk. 3, herunder beføjelse til at pålægge indehavere af markedsføringstilladelser økonomiske sanktioner, skal, når indehaveren af markedsføringstilladelsen er etableret i en EFTA-stat, udøves af EFTA-Tilsynsmyndigheden i tæt samarbejde med Kommissjonen. Inden EFTA-Tilsynsmyndigheden træffer en afgørelse om at pålægge økonomiske sanktioner, fremsender Kommissjonen sin vurdering og sit forslag om, hvordan de skal handle*».

EØS-avtalen innebærer at legemidler som omsettes i EØS skal ha en markedsføringstillatelse gitt av Kommisjonen. I Norge er det Statens legemiddelverk som fatter et likelydende vedtak («kopi-vedtak») som gir tillatelse til markedsføring i Norge. Brudd på vilkårene i tillatelsen kan føre til at legemiddelselskap ilegges bøter. I EU er det Kommisjonen som ilegger bøter, mens det i dagens regelverk er Statens legemiddelverk som har denne myndigheten i Norge. Denne myndigheten til å ilegge legemiddelselskap bøter overføres nå til ESA.

Tidligere europaminister Vidar Helgesen varslet allerede på det [ekstraordinære møtet i Europautvalget 15. november 2013](#) at regjeringen var klar for å ta pediatriforordningen inn i EØS-avtalen, at ESA skulle gis myndighet og at innlemmelse ville skje med Grunnlovens § 26. På spørsmål fra Svein Roald Hansen (A) sa Helgesen at saken var klarert med Liechtenstein, men ennå ikke av Island.

Når det gjelder myndighetsoverføring sa Svein Roald Hansen på møtet i 2013 at Arbeiderpartiet ikke hadde prinsipielle innvendinger, men viste til at det finnes en annen måte å oppfylle forpliktelsene på, i tråd med to-pilarsystemet og Grunnloven: «det er å få EU til å akseptere at det nasjonale instrumentet får den kompetansen i Norge, og at ESA overvåker at det nasjonale instrumentet gjør dette på en anstendig måte».

[Justisdepartementets lovavdeling uttalte i juni 2012](#) at overføringen av myndighet til ESA vil være «lite inngripende, forutsatt at Stortinget bygger på dette».

Formålet med pediatriforordningen er å øke tilgjengelighet av legemidler spesielt beregnet på barn, og bidra til bedre dokumentasjon av effekt og sikkerhet. Den skal stimulere legemiddelselskapene, slik at barn blir tatt med i utviklingsprogrammet for nye legemidler. Belønningen er at selskapene får forlenget patentet (eneretten til å omsette legemidlet) med seks måneder. Det europeiske byrå for legemiddelvurdering (EMA) skal godkjenne planene for utprøving av legemidler på barn. Norge er representert i EMA, men uten stemmerett (som er vanlig også i andre EU-tilsyn hvor Norge deltar).

Gjennomføringen av forordningen i Norge krever endring av patentloven og legemiddeloven. I en tidligere utgave av regjeringens EØS-notat ble de budsjettmessige konsekvensene av en seks måneders forlengelse av eneretten omtalt som betydelige. [I den nyeste utgaven av EØS-notatet står det at den økonomiske effekten er usikker](#). Det vesentligste av kostnadene vil dekkes av staten gjennom de regionale helseforetakene og blåreseptordningen, mens en mindre del dekkes av pasientene.

Norske fartøyer i Frontex' fellesoperasjoner i Middelhavet

Norge deltar i dag med to fartøyer i operasjoner ledet av Den europeiske grense- og kystvakten Frontex. Regjeringen har bestemt at Siem Pilot skal erstattes av en ny båt i operasjonen utenfor Libya (Triton), mens den andre båten, Peter Henry von Koss, tas ut av operasjonen utenfor Hellas (Poseidon).

Begge båtene har vært med i operasjonene siden sommeren 2015, og har bidratt til å håndtere det store antall migranter og flyktninger i Middelhavet. I EU/EØS-redegjørelsen i Stortinget 18. april 2017, sa statsråd Frank Bakke-Jensen at de to norske fartøyene [har tatt om bord over 33.000 personer siden de ble utplassert](#).

Siem Pilot har bidratt til både redning av migranter og kontroll av Schengen-yttergrensene. Den har vært bemannet med mannskap fra rederiet, Forsvaret og politiet. Kontrakten går ut 15. mai i år. Etter en anbudskonkurranse har Justis- og beredskapsdepartementet [inngått kontrakt med Fosnavåg-rederiet Olympic om leie av fartøyet Olympic Commander](#). Ifølge Bergens Tidende [har kontrakten en varighet på åtte måneder, pluss opsjoner](#). Olympic Commander er flagget i Norsk Internasjonalt Skipsregister, men skal bemannes med norske sjøfolk, 32 stillinger i alt, fordelt på to skift.

Redningsskøyta Peter Henry von Koss har deltatt i operasjonen Poseidon utenfor kysten av Hellas. Kontrakten går ut 15. juni i år, og den blir ikke forlenget. I Justis- og beredskapsdepartementets pressemelding er [begrunnelsen for å ta fartøyet ut av operasjonen](#) denne: «Operasjon Poseidon er kommet over i en ny fase hvor politioperative gjøremål har fått en mer fremtredende rolle enn redning. Dette er blant hensynene som gjør at bidraget til operasjon Poseidon avsluttes ved kontraktens utløp i juni».

I september 2016 ble det vedtatt et nytt rettsgrunnlag for grensebyrået Frontex. Det har fått utvidet myndighet og nye oppgaver, og skal bidra til å styrke kontrollen ved Schengen-området yttergrense. Nasjonale myndigheter kan be om bistand fra grensebyrået dersom presset blir stort.

Til nå har alle fartøy som har deltatt i Frontex-operasjonene blitt levert av de enkelte deltakerlandene, sammen med et fullt mannskap. Nylig ble imidlertid [det første fartøyet med mannskap fra flere av EU-landene klar for operasjon](#). Det finske skipet Merikarhu får mannskap fra syv EU-land (de baltiske landene, Tyskland, Polen, Romania og Hellas). Dette er i tråd med Frontex sin nye strategi, hvor et nært samarbeid mellom landene er et mål. Dette åpner for at deltakerland kan bidra med fartøy med en kjernebesetning, uten å forplikte seg til et stort antall offiserer, skriver Frontex i pressemeldingen. Om dette vil være tilfelle for den nye norske båten, Olympic Commander, er uklart.

I rapporten [Risk Analysis for 2017](#) slår Frontex fast at situasjonen på EUs yttergrenser fortsatt er utfordrende. Det gjelder spesielt økt migrasjon fra land i Afrika, via den såkalte sentrale Middelhavsrueten. Været er nå bedre i området, og i [påskehelgen ble 8300 migranter reddet](#) på denne ruten. Av disse ble [1400 reddet av Frontex-fartøy](#), blant annet Siem Pilot. Frontex har uttalt seg kritisk til at frivillige organisasjoner utfører redningsoppdrag nær kysten av Libya, siden det [kan lokke flere migranter til å legge ut på den farlige reisen](#).

Bedre vær har også bidratt til at et økt antall migranter ankommer de greske øyene. I mars ankom 1.690. Det er en halv gang så mange som i februar, men bare 6 prosent av antallet som ankom i mars 2016, da avtalen mellom EU og Tyrkia trådte i kraft. I [UDIs prognose fra mars](#) over antall migranter som er ventet til Norge i 2017, vises det til store usikkerheter. Spesielt spiller Tyrkia-avtalen her en nøkkelrolle. [Les mer om Tyrkia og migrasjon i infopakken til EU/EØS-debatten 25. april](#).

SIS (Lov om Schengen informasjonssystem)

«Schengen informasjonssystem, SIS II, er under endring for så vidt gjelder forslag fra Kommissjonen om hensiktsmessigheten av å kunne registrere ytterligere opplysninger i kampen mot kriminalitet og ikke minst terrorisme», [sa justis- og beredskapsminister Per-Willy Amundsen i Europautvalget 1. februar i år](#).

[Schengen informasjonssystem](#) (og andre generasjon av systemet - SIS II) er en av hjørnesteinene i Schengen-samarbeidet. SIS II gjør at de nasjonale grense-, toll- og politimyndighetene, som er ansvarlige for kontroller av yttergrensene, kan dele varsler om personer og gjenstander. I dag gjelder dette personer som ikke har rett til innreise eller opphold i Schengen-området, eller som er ettersøkt i forbindelse med straffbare handlinger, samt savnede personer (spesielt barn). I tillegg inneholder SIS II informasjon om objekter som biler, skytevåpen, båter og identifikasjonsdokumenter som kan være mistet, stjålet eller benyttet til å utføre en straffbar handling.

[I desember 2016 la Europakommisjonen fram et forslag om å utvide anvendelsesområdet](#) for SIS II. Forslaget omfatter tre forordninger som dekker områdene terrorisme, grensekryssende kriminalitet og ulovlig migrasjon. Alle tre forordningene vil gjelde for Norge som Schengen-medlem. Det finnes foreløpig ikke notater i regjeringens nye Schengen-notatbase om de tre forslagene.

Forslagene tar utgangspunkt i Kommissjonens evaluering av SIS II tidligere i 2016, og er også en oppfølging av Kommissjonens arbeid med [en europeisk sikkerhetsunion](#). EU-kommissær Dimitris Avramopoulos påpekte at de nye forslagene skal bidra til å [tette informasjonshull og bedre informasjonsutvekslingen](#), for dermed å bidra til en strengere yttergrensekontroll: «I framtiden bør viktig informasjon om eventuelle terrormistenkte eller ulovlige migranter som passerer våres grenser aldri gå tapt».

Kommissjonen foreslår blant annet:

- *Kriminalitet*: Det skal opprettes en ny varslingskategori: «ukjente ettersøkte personer». Dette er for eksempel personer hvor man har funnet fingeravtrykkene på våpen knyttet til

en forbrytelse. I tillegg til varsling om savnede barn, skal det også være mulig å varsle om barn som har stor risiko for å bli bortført.

- *Terrorisme:* Det vil bli obligatorisk å opprette en varsling i forbindelse med terrorhandlinger, og en ny «inquiry check» skal hjelpe myndighetene til å samle viktig informasjon.
- *Migrasjon:* Det opprettes en ny kategori for registrering av avgjørelser om tilbakesending av migranter med ulovlig opphold. Det blir obligatorisk å legge inn en varsling om vedtak om avslag på innreise og opphold. Ansiktsbilder og håndflateavtrykk skal i større grad tas i bruk for å identifisere personer som reiser inn i Schengen-området.

Det foreslås også å utvide tilgangen til SIS-databasen. Det gjelder blant annet nasjonale migrasjonsmyndigheter som tar avgjørelser om registrering, opphold og retur av tredjelandborgere. Europol skal få fulle adgangsrettigheter, mens EUs grense- og kystvaktbyrå Frontex får adgang når de utfører operasjoner til støtte for medlemslandene. Registreringsmyndigheter for båt og fly får begrenset tilgang til SIS.

Samtidig er det i EU blitt etablert en hurtigarbeidende høynivågruppe som skal se på hvordan man bedre kan samkjøre ulike databaser, blant dem SIS II. I redegjørelsen i februar sa statsråd Amundsen at Norge er med i gruppen, og at den skal «se på hvordan dagens systemer kan benyttes bedre, om systemene bør kunne snakke bedre sammen og om det er andre tiltak som kan iverksettes innenfor dagens regelverk».

[Ifølge en EU-note fra Folketinget gjelder samkjøringen](#) databaser over tredjelandsborgeres inn- og utreise, visumsøkere, fingeravtrykk fra asylsøkere og migranter, og registre over kriminelle, terrorismistenkte og antatt kriminelle som er engasjert i grensekryssende organisert kriminalitet. Kommisjonen ønsker også å etablere «Single Search Interface» til bruk for nasjonale politimyndigheter. En rapport skal legges fram i mai.

«Personvernet har også en sentral rolle i de overlegningene som finner sted», sa statsråden Amundsen på møtet i februar. På spørsmål fra Trine Skei Grande om å utdype dette, svarte statsråden: «Vi må alltid balansere - det må være en forholdsmessighet mellom de inngripende tiltak man på den ene siden gjør, som har konsekvenser for personvernet, og hensynet til personvernet på den andre siden. Dette er en vektning vi alltid skal gjøre, og som vi alltid må gjøre. Og det skal jeg garantere at vi også kommer til å gjøre i dette tilfellet».

Andre EU-tiltak for å bedre grensekontrollen

EU har gjennomført flere tiltak for å bedre kontrollen, og flere forslag er til vurdering. Nedenfor omtales noen av disse tiltakene. [For mer informasjon se Briefing fra Europaparlamentets utredningsseksjon.](#)

- I april trådte en endring i Schengen-regelverkets grenseforordning i kraft. Den innebærer at [også borgere fra EU- og EØS-land skal gjennomgå en kontroll](#) ved inn- og utreise av Schengen-området. Det skal sjekkes at reisedokumentene er ekte og at identiteten er riktig. Det skal også foretas kontroll mot ulike databaser, blant annet SIS II. Et viktig formål er å gjøre det lettere å oppdage fremmedkrigere og personer som kan ha planer om å gjennomføre terrorangrep.
- Forslaget om et [elektronisk inn- og utreiseprogram i Schengen \(Entry/Exit\)](#) er til behandling i EU. Målet er at det skal være i drift fra 2020. Registreringene gjelder tredjelandborgere. I tillegg til personopplysninger, biometriske kjennetegn og fingeravtrykk, skal også tidspunkt for inn- og utreise registreres. Det skal gi bedre oversikt over de som ikke reiser ut av Schengen-området innen utløpet av korttidsoppholdet.
- Et forslag om å opprette et [EU-system for reiseopplysninger og -tillatelser](#) (ETIAS) ble lagt fram i november i 2016. Systemet er laget etter mal fra det amerikanske ESTA-

systemet. Målet er å sikkerhetssjekke reisende fra de ca. 60 landene som er fritatt for visumkrav. Det skal skje før innreise. Prosessen skal ta et par minutter, mens den reisendes navn og data kontrolleres opp mot en rekke databaser knyttet til Schengen, Europol og Interpol. En forhåndssjekk foreslås å koste 5 euro, og vil gjelde i opptil fem år.

For mer informasjon om yttergrensekontroll og indre sikkerhet, se [informasjonspakken til møtet i Europautvalget 1. februar 2017](#).

Norges midlertidige indre grensekontroll

Den midlertidige grensekontrollen på ferger fra Sverige, Danmark og Tyskland varer fram til 11. mai. Siden oppstart i november 2015 [er totalt 57 personer bort- eller utvist og 33 personer har søkt asyl](#) ved de aktuelle fergeanløpene. Det er satt av 20 årsverk til oppgaven, noe som ifølge ABC-nyheter betyr at Norge vil ha brukt 29,2 millioner kroner, når dagens godkjenning utløper 11. mai.

Europakommisjonen er opptatt av at den midlertidige grensekontrollen må forbli målrettet, basert på kontinuerlig oppdatert risikoanalyse, og begrenset i omfang og hyppighet, til det som er strengt nødvendig for å svare på alvorlige trusler og sikre indre sikkerhet. Norge har blant annet vist til høy risiko for sekundærbevegelser av uregistrerte migranter. [EUobserver har gjennomgått søknadene](#), samt de månedlige rapportene om omfanget og karakteren av grensekontrollene, til de fem landene som har søkt om midlertidig indre grensekontroll; Østerrike, Sverige, Danmark, Tyskland og Norge. De er kritiske til manglende argumenter og lave tall, spesielt for Norge, hvor det var ingen som søkte asyl eller ble avvist i perioden desember 2016 til tidlig januar 2017.

EDAP (European Defence Action Plan)

Europakommisjonen mener [EU står overfor større sikkerhetsutfordringen enn noen sinne](#). Kommissjonspresident Jean-Claude Juncker har et klart mål om å bygge et sterkere EU som beskytter sine innbyggere. Ifølge Kommisjonen forutsetter det økt samarbeid for mer effektiv bruk av offentlige midler til forsvar og en sterk og nyskapende forsvarsindustri. Det europeiske råd konkluderte i september 2016 at EU ikke bare må garantere fred og demokrati, men også sikkerheten til sitt folk. Medlemslandene ble enige om å styrke samarbeidet om forsvar og sikkerhet.

[EUs nye forsvarspakke](#) består av tre elementer:

- *EU Global Strategy* for sikkerhet og forsvar
- *Joint Declaration* mellom EU og NATO om styrket samarbeid
- *European Defence Action Plan*

EUs forsvarshandlingsplan

Europakommisjon la i november 2016 fram [European Defence Action Plan \(EDAP\)](#) som det tredje elementet i den nye forsvarspakken. Kommisjonen understreker at EDAP ikke er det første skrittet i å etablere en felles EU-hær eller duplisere planlegging og kommandostrukturer. Europakommisjonen har ingen myndighet over hvordan medlemslandene organiserer sine militære styrker. Formålet med EDAP er å skape de rette rammevilkårene for å øke samarbeidet mellom landene og dermed maksimere nytten av offentlige bevilgninger til forsvaret, samt å utvikle en konkurransekraftig og innovativ forsvarsindustri i Europa. Formålet er både å styrke Europas forsvarsevne og Europas forsvarsindustri.

Handlingsplanen bygger på tre pilarer:

1. Etablere et europeisk forsvarsfond, *European Defence Fund*, for å fremme forskning og utvikling og samarbeid innen forsvarsindustrien i Europa.
2. Fremme investeringer i europeiske underleverandører til forsvarsindustrien.
3. Styrke det indre markedet for forsvar.

1. *European Defence Fund (EDF)* skal finansiere:

- Samarbeidsprosjekt innenfor ny forsvarsteknologi som elektronikk, metamaterialer, kryptert programvare og robotteknologi.
- Samarbeid mellom medlemslandene om økt forsvarskapasitet.

2. Underleverandører til forsvarsindustrien skal få lettere tilgang til midler fra *European Investment Bank* og *European Structural and Investment Fund*.

3. Utvikling av det indre forsvarsmarkedet skal gjøre det enklere for bedriftene å samarbeide på tvers av landegrensene og bidra til at medlemslandene får mest mulig igjen for deres forsvarsanskaffelser. Ifølge Kommisjonen koster manglende samarbeid mellom medlemslandene mellom €25 milliarder og €100 milliarder per år. Det skyldes blant annet ineffektiv duplisering, manglende interoperabilitet, teknologigap, og tapte stordriftsfordeler.

Forberedende handling for forskning innen forsvar

I 2015 vedtok EU å implementere en [forberedende handling for forskning innen forsvar, Preparatory Action on Defence Research, PADR](#). EU etablerte en *Gruppe av Personligheter, GoP*, som skulle gi råd om hvordan den forberedende handlingen skulle utformes. Gruppen presenterte sin rapport i februar 2016. [Gruppens råd](#) var at medlemslandene må samarbeide om å etablere en europeisk industribase som dekker hele forsvarsspekteret og bygge opp de korresponderende militære kapasiteter i Europa. Medlemslandene må samarbeide og EU må være en fasilitator, konkluderer gruppen. Gruppen hevdet at den forberedende handlingen, PADR, måtte gi resultater i løpet av kort tid, for å gi et grunnlag for etablering av et EU-finansiert forskningsprogram for forsvar for budsjettperioden 2021-2027. Gruppen anbefalte at det ble avsatt €75-100 millioner for PADR. For å kunne utgjøre en vesentlig forskjell over tid, mente gruppen at et fremtidig *European Defence Research Programme, EDRP*, må ha et budsjett på €3,5 milliarder for perioden 2021-2027.

[Kommisjonen har bevilget €25 millioner i budsjettet for 2017](#) til PADR. Kommisjonen legger opp til å bruke €90 millioner for de tre årene 2017-2019. Kommisjonen har definert [tre satsingsområder for PADR 2017](#): ubemannede systemer, beskyttelsesutstyr for soldater og strategisk teknologiframsyn.

Gruppen av Personligheter understrekte at et nært samarbeid mellom nasjonale regjeringer, industrien og forskning- og utviklingsinstitusjoner er helt avgjørende for suksessen både til PADR og EDRP. Et grunnleggende mål for EDRP er å bevare et riktig nivå for Europas strategiske uavhengighet. Det forutsetter at Europa opprettholder sin teknologiske og industrielle forsvarsbase. Ifølge gruppen betyr det at bare de 28 medlemslandene i EU og Norge skal være kvalifisert til å delta i programmet.

PADR vil bare være åpen for deltakelse for [alle medlemslandene i EU og Norge](#). Norge inngikk en samarbeidsavtale med *Det europeiske forsvarsbyrået, European Defence Agency, EDA*, i 2006 som det første landet utenfor EU. Avtalen omfatter gjensidig utveksling av informasjon, gir Norge muligheten til å fremme synspunkter og gir norske institusjoner og bedrifter mulighet til å delta i EDAs prosjekter og programmer. Deltakelsen i EDA [sikrer leveranser for norsk forsvarsindustri](#), ifølge regjeringen.

EDA vil få en nøkkelrolle som ansvarlig byrå for gjennomføringen av PADR og trolig for det påfølgende EDRP og EDF. I organisasjonsmodellen for PADR, er EDA plassert i det koordinerende styret sammen med Kommisjonen, medlemslandene, EUs høyrepresentant for utenriks- og sikkerhetspolitikk og industrien.

I tillegg til Norge, deltar Serbia, Sveits og Ukraina som partnere til EDA, men de andre landene deltar ikke i PADR. Danmark har et forbehold mot å delta i det forsvars- og sikkerhetspolitiske

samarbeidet i EU. Danmark deltar derfor ikke i EDA. Danske forskningsinstitusjoner og bedrifter får likevel delta i PADR.

Norsk deltakelse i EUs regelforenklingsplattform

«Regjeringen fortsetter samarbeidet med EU om bedre regelverksutforming. Jeg kan her nevne at Norge er invitert til å delta på et møte i REFIT-plattformen, en gruppe satt ned for å foreslå effektivisering og forenkling av regelverk. Dette møtet er i mars, og det er en del av EUs forenklingsprogram», sa statsråd Frank Bakke-Jensen i [europautvalgsmøtet 1. februar 2017](#).

Norges møte i REFIT-plattformen er omtalt i [arbeidsprogrammet for samarbeidet med EU i 2017](#), og i vedlegget [aktuelle saker](#), hvor det står at fra norsk side «vil deltakelse i ulike fora der Refit, helheten eller enkelte aspekter/direktiver, diskuteres være viktig».

Regjeringen skriver at regelforenkling på europeisk nivå er av stor betydning for Norge, men at forenklingsarbeidet ikke må svekke standarder på områder som helse, miljø, forbrukervern og mattrygghet: «Regjeringen vil sørge for at vi bruker mulighetene under Kommisjonens nye rutiner for regelverksutforming til å gi innspill når nytt EU-regelverk utarbeides og bidra med konkrete forslag når EU gjennomgår eksisterende regelverk». Europakommisjonens program for regelforenkling (REFIT) omtales i tilknytning til flere konkrete saker, blant annet innenfor arbeidslivet: «På arbeidslivsområdet gjelder dette blant annet evaluering av gjennomføring av direktivet om skriftlig arbeidsavtale, direktivet om deltidsarbeid og direktivet om midlertidig ansettelse, arbeidstidsdirektivet og en full evaluering av HMS-regelverket (23 direktiver). Dette er viktige saker å følge med på for Norge fremover».

Den 19. april ble det avholdt et møte både for nasjonale representanter og interessenter fra organisasjons- og næringsliv. Ifølge [utkast til dagsorden](#) deltok Norge på dette møtet - punkt 4 på dagsorden er diskusjon rundt et norsk «[bakgrunnsnotat](#)» utarbeidet av Nærings- og fiskeridepartementet, som tar opp regelforenkling knyttet til:

- Elektronisk oppbevaring av regnskapsmateriell
- Regjeringens nye forslag til forenkling av aksjeloven
- Intensjon, digitalisering og teknologinøytralitet
- Digitale samtykkebaserte løsninger gjennom offentlig-private partnerskap

[REFIT-plattformen](#) skal sikre at alle interessenter får komme med sine innspill til hvordan EUs regelverk kan forbedres. Dette er ett av tiltakene i Kommisjonens program for å forenkle regelverket som ble [lagt frem i 2015](#). Plattformen er et uavhengig ekspertpanel som gjennomgår eksisterende lovgivning, og kommer med forslag til å redusere administrative og finansielle byrder. Gjennom en offentlig nettportal, [Lighten the load](#), kan alle som ønsker melde inn unødvendige regler de møter i hverdagen. Gruppen holdt sitt [første møte](#) i Brussel 29. januar 2016. REFIT-plattformen ledes av Kommisjonens visepresident Frans Timmermanns, og består av en nasjonal ekspert fra hvert medlemsland, samt 20 representanter for næringsliv, fagforeninger og samfunnsliv. Fagbevegelsen har vært opptatt av at [de er underrepresentert](#) i forhold til næringslivets representanter.

I utformingen av Kommisjonens [arbeidsprogram for 2017](#), har det blitt tatt særlig hensyn til uttalelser avgitt av REFIT-plattformen. Kommisjonen inkluderte [18 nye REFIT-forslag](#) for å forbedre kvaliteten på gjeldende lovgivning, blant annet revisjonen av forordningen om Schengen Information System (SIS II), som er en egen sak på dagsordenen for dette møtet, forbrukerlovgivning og regler om internasjonal gods- og passasjertransport. Kommisjonen foreslo i tillegg å trekke tilbake [19 pågående lovforslag](#) og [16 rettsakter](#) som de mente hadde blitt foreldet.

Andre aktuelle saker:

Artikkel 19-avtale

«Regjeringen og Europakommisjonen er enige om en ny avtale etter EØS-avtalens artikkel 19 om handel med landbruksvarer. Avtalen vil snarlig legges frem for Stortinget for behandling. I forhandlingene har regjeringens utgangspunkt vært å finne løsninger som legger til rette for handel, samtidig som vi ivaretar viktige norske landbruksinteresser. Resultatet er godt forankret i norsk landbrukspolitikken.» Det sa statsråd Bakke-Jensen i Stortinget 18. april. Regjeringa la fram ein [proposisjon om Stortingets samtykke](#) til avtalen 21. april.

Det var 6. april i år at EU og Noreg vart samde om ein ny artikkel 19-avtale. Landbruks- og matminister Jon Georg Dale sa i ei [pressemelding](#) at «Vi har gitt EU kvoteøkninger der vi allerede har eksisterende import.» Avtalen medfører at importkvoten for ost aukar med 1200 tonn til 8400 tonn og kvoten for storfekjøtt frå med 1600 tonn til 2500 tonn. Det er også semje om ein kvote på 300 tonn ribbe, auke i eksisterande kvoter for kylling, skinke, pølse, andebryst, salat til industri og grønne potteplanter, og kvoten for blømande potteplantar blir auka med 12 millionar kroner til 20 millionar kroner. Til EU blir det etablert tollfrie kvoter eller tollfri eksport av produkt Noreg eksporterer i dag eller der næringsmiddelindustrien har eksportplanar. Dette omfattar mellom anna meierivarer (ulike myseprodukt), kjøttvarer, alkoholhaldige drikkevarer (cider m.v.), ulike råvarer til dyrefôr og blomar. I alt er det opprettet åtte nye kvoter for eksport fra Norge til EU.

Produsentar i EU har tidlegare kritisert den justeringa i tollsatsar som den førre regjeringa gjorde for visse typar kjøtt og ost 1. januar 2013. Også hortensiaprodusentar i EU har kritisert endra tollnivå etter endra praksis etter det ein frå norsk side sa hadde vore ei feiltariffering. [I eit notat til Folketinget](#) i samband med Rådsmøtet for landbruk og fiske 18. juli 2016, skriv den danske regjeringa om forhandlingane m.a. at «Fra dansk side er der blevet arbejdet aktivt på at sikre varetageelse af danske interesser i forhandlingerne, herunder særligt en tilbage-trækning af den tidligere norske regerings toldforhøjelser på ost, kød og hortensia». Det er dermed naturleg å sjå auken i kvotane for ost, storfekjøtt og blømande potteplantar i lys av denne kritikken.

Direktør Ola Hedstein i Norsk Landbrukssamvirke er kritisk til avtala, og meiner den [inneber ei varig svekking av produksjonspotensialet i norsk landbruk](#): «Det verkar som mange ikkje heilt skjønar at Noreg gir varige kvotevedgåingar til EU. Det er kvotar vi for all framtid er nøydde til å ta imot, og som reduserer høva for å produsere landbruksvarer på norske ressursar».

Det var i februar i 2015 denne runden av artikkel 19-forhandlingane starta opp. [Artikkel 19 i EØS-avtalen](#) seier at EU og Noreg skal «fortsette sine bestrebelser med sikte på en gradvis liberalisering av handelen med [basis] landbruksvarer». Artikkelen viser til at slike gjennomgangar skal skje kvart anna år og at gjennomgangen skal skje innanfor rammene av eksisterande landbrukspolitikken. Den førre artikkel 19-avtalen blei inngått i 2010. For handel med foredla landbruksprodukt gjeld protokoll 3 i EØS-avtalen.

EU ynskjer også ei avtale med Noreg om geografiske indikatorar slik EU har inngått med Island. I [rådskonklusjonane](#) frå november i fjor heiter det at «The Council takes note with regret of the suspension of the negotiations between the EU and Norway on the protection of geographical indications and hopes that these negotiations will resume soon».

Utvalgte rettsaker:

Rettsaktene som er oversendt Stortinget i forkant av europautvalgsmøtet skal normalt innlemmes i EØS-avtalen i Brussel 5. mai. Hele seks rettsaktakter krever Stortingets samtykke etter artikkel 103 EØS. En av disse, på pediatri (legemidler for barn) står på dagsordenen som et eget

orienteringspunkt fra statsråden og er derfor dekket som [en egen sak lenger opp](#). En annen samtykkesak, innlemmelse av tredje energimarkedspakke, er beskrevet nedenfor. Dette er en sak som har vært oppe i Europautvalget en rekke ganger de siste årene og som blant annet omfatter deltakelse i EUs energitilsyn ACER. Vi har også beskrevet kort en samtykkesak om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner. Til slutt, har vi vurdert at det kan være nyttig med en kort beskrivelse av et par rettsaker som ikke krever samtykke, på opprinnelsesmerking av kjøtt og honning, men som kan ha relevans for andre relaterte rettsaker.

Direktiv 2013/55 om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner

[Stortinget har nylig behandlet lovproposisjon Prop. 139 L \(2015-2016\) om yrkeskvalifikasjonsloven](#). Loven gjennomfører direktiv 2005/36 med senere endringer, herunder direktiv 2013/55.

Direktivet tas inn i EØS-avtalen på møtet i EØS-komiteen 5. mai. Det gjelder blant annet europeiske profesjonskort for enkelte yrker, varslingsmekanismer ved lovbrudd og dokumentforfalskning, mulighet for å gi delvis adgang til et yrke, samt økt krav til administrativt samarbeid. Det stilles også krav om en felles elektronisk portal for søknader om godkjenning av yrker.

Tredje energimarkedspakken

Det er oppnådd enighet mellom EØS/EFTA-landene og EU om hvordan EUs tredje energimarkedspakke skal tas inn i EØS-avtalen. Et [forslag til vedtak i EØS-komiteen](#) ble forrige uke klarert av EU-landene, og de aktuelle rettsaktene skal etter planen tas inn i EØS-avtalen på møtet i EØS-komiteen 5. mai.

«Jeg er tilfreds med at kommisjonen stiller seg bak viktige EØS-tilpasninger for EFTA-landene. Hovedinnholdet i energimarkedspakken kan oppsummeres slik: Et direktiv og en forordning om elektrisitetsmarkedet, et direktiv og en forordning om naturgassmarkedet og en forordning om etablering av byrået for samarbeid mellom reguleringsmyndighetene på energiområdet, ACER», [sa olje- og energiminister Terje Søviknes på møtet i Europautvalget 13. mars i år](#).

[Det er åtte år siden tredje energimarkedspakke ble vedtatt i EU](#). Den forsinkede innlemmelsen i EØS-avtalen skyldes i hovedsak at det har vært komplisert å finne en løsning for norsk deltakelse i det nye energibyrådet ACER.

Deltakelse i ACER

Avtalen mellom EU og EØS/EFTA-landene innebærer at Norge deltar fullt ut i arbeidet i ACER, men uten stemmerett. Norge har fått [to tilpasninger som er relevante for spørsmålet om myndighetsoverføring](#):

- EFTAs overvåkingsorgan (ESA) får myndighet til å fatte vedtak som gjelder EØS/EFTA-land. ESAs vedtak skal baseres på et utkast fra ACER. ESA fastsetter deretter en frist for når den norske regulatoren (Norges vassdrags- og energidirektorat, NVE) må komme med sine synspunkt. NVE kan be ESA om å vurdere vedtaket på nytt. ESA skal da videresende denne anmodningen til ACER, som skal overveie å utarbeide et nytt utkast. Det nye utkastet skal deretter sendes ESA.
- Alle vedtak utarbeidet av ACER og fattet av ESA, skal kun være rettet mot den nasjonale regulatoren (NVE).

[Justisdepartementets lovavdeling har vurdert tilpasningene opp mot Grunnloven](#), og slår fast at norsk deltakelse i ACER ikke innebærer myndighetsoverføring. Begrunnelsen er at ESAs vedtak er rettet mot en statlig myndighet: «Det vil si at vedtakene ikke vil ha noen direkte internrettslig virkning, noe som videre betyr at det ikke foreligger en myndighetsoverføring i Grunnlovens forstand».

Dette er også regjeringens syn. I møtet i Europautvalget 13. mars sa olje- og energiminister Terje Søviknes at: «[løsningen er basert på modellen i finanssektoren, men det er en veldig viktig forskjell](#) fra finanssektoren, og det er at ESA vil rette sine vedtak mot NVE og ikke direkte mot norske markedsaktører eller enkeltpersoner».

[En endring av ACER-forordningen er for tiden til behandling i EU](#). Forslaget ble lagt fram i november 2016, i forbindelse med Kommisjonens vinterpakke. Det foreslås at ACER får utvidet myndighet og flere oppgaver i saker som berører flere medlemsland. Dette vil blant annet gjelde utviklingen av nettverkskoder som regulerer hvordan elektrisitet skal flyte fra ett lands nett til et annet. De nasjonale regulatorene vil avgjøre sakene med simpelt flertall, mot tidligere krav om kvalifisert flertall. Dette for å hindre at noen få land kan blokkere avgjørelser og hindre framdrift.

Andre unntak

EU og Norge er også enige om andre tilpasninger i i tredje energimarkedspakke:

- Fortsatt unntak i det norske markedet for naturgass: Da EUs andre gassmarkedsdirektiv ble innlemmet i EØS-avtalen, fikk det norske gassmarkedet status som et marked under oppbygging, og derfor et tidsbegrenset unntak fra bestemmelser som regulerer omsetting av gass innenlands. Områdene i Hordaland (Gasnor) og Rogaland (Lyse Neo) får fortsatt unntak. Unntaket gjelder både eksisterende og framtidige prosjekter for en periode på opp til 20 år etter at det første gang ble levert gass gjennom infrastrukturen i området. Behovet for unntak skal vurderes av norske myndigheter hvert femte år.
- Elektrifiseringen av oljeplattformer: elektrisitetsdirektivet skal ikke gjelde kraftledninger og tilhørende fasiliteter fra et landbasert sammenkoblingspunkt til fasiliteter for oljeproduksjon.
- «LNG-fasiliteter»: gassmarkedsdirektivet skal ikke gjelde «LNG-fasiliteter» innenfor rammen av et offshore olje- eller gassproduksjonsprosjekt (for eksempel Melkøya-anlegget).
- Energiforsyningsikkerhet: reglene i gassmarkedsdirektivet om sertifisering av tredjelandsoperatører skal ikke gjelde for EØF/EFTA-landene, siden inngåelse av internasjonale avtaler ikke er en del av EØS-avtalen.

Nettverkskoder

[I Europautvalget 27. april i fjor omtalte daværende olje- og energiminister Tord Lien nettverkskoder](#) som en type nytt avledet regelverk som vil komme som en del av tredje energimarkedspakke: «Dette er detaljerte regelverk om markedsdesign, tilknytning av forbruk og produksjon til systemet, drift av systemet og beredskap for opprettholdelse av integriteten i systemet. Dette vil bli vedtatt som forordninger i EU. En kode trådte i kraft i 2015, tre nye vil tre i kraft, antar vi, i 2016. Det er ikke alle disse kodene som nødvendigvis vil være EØS-relevante og dermed bli tatt inn i norsk rett. Det jobbes det hele tiden med å vurdere».

Disse utfyllende rettsaktene er ikke en del av den «pakken» av rettsakter som tas inn i EØS-avtalen på førstkommende møte i EØS-komiteen. På møtet i Europautvalget i mars sa statsråd Søviknes at disse rettsaktene skal tas inn på vanlig måte gjennom egne beslutninger senere, og tilføyde: «Jeg er opptatt av at alt regelverk som nå vurderes, ses i sammenheng, og at vi har god oversikt over helheten i de reguleringer som skal gjennomføres. I energimeldingen ga regjeringen en generell omtale av Europas økte betydning for norsk energiforsyning. Og jeg vil komme tilbake til Stortinget med en omtale av energiunionen som svar på Stortingets tidligere anmodningsvedtak».

Hva er nettverkskoder? Dette er teknisk regelverk som skal sikre integrasjon av kraftnettene og kraftmarkedene i Europa, og føre til at energi kan flyte fritt over landegrensene. Forsker ved Fridtjof Nansens Institutt, Torbjørg Jevnaker skrev i 2014: «Vanligvis er EU-komitologi en mer administrativ prosess, men nettverkskoder som vedtas her vil i praksis danne et politisk rammeverk for energimarkedsintegrasjon. På sikt kan nettverkskodene bidra til integrasjon av energimarkeder – og dermed gi større boltreplass til svingende fornybarproduksjon. Disse reglene vil gjelde også i Norge, men i mangel av stemmerett i komitébehandlingen må norske myndigheter bringe overbevisende tekniske argumenter til bordet om norske interesser skal ivaretas».

For mer informasjon om innlemmelse av tredje energimarkedspakken og om deltakelse i ACER, se [informasjonspakken til møtet i Europautvalget 13. mars 2017](#).

Opprinnelsesmerking av kjøtt og honning

[Europakommisjonens gjennomføringsforordning 1337/2013](#) gir regler for hvordan opprinnelsesmerkingen i EUs matmerkeforordning skal forstås. Den gjelder obligatorisk opprinnelsesmerking av kjøtt fra svin, sau, geit og fjørfe. Norge har forhandlet med EU om en tilpasningstekst, men har ikke fått gjennomslag. Det betyr at kjøttdeig og strimla kjøtt fra Norge skal merkes som «Ikke-EU». Norge blir da å anse som et tredjeland, selv om vi følger det samme regelverket som EU. Det samme skjedde, jf. omtale nedenfor, også da EUs økologiregelverk ble tatt inn i EØS-avtalen, og kan også bli aktuelt i forbindelse med et eventuelt EU-regelverk om bearbejdede kjøttprodukter.

I dag er det kun storfekjøtt som omfattes av kravet om opprinnelsesmerking. Når denne gjennomføringsforordningen nå tas inn i EØS-avtalen, vil dette utvides til også å gjelde ferdigpakket, ferskt og frosset kjøtt av svin, sau, geit og fjørfe, samt kjøtt som er kvernet og strimla. Regelverket trådte i kraft i EU for to år siden. Lars Skjeggstad i Mattilsynet sier til Nationen 19. januar i år at «[Det har tatt litt tid å implementere på grunn av forhandlinger mellom Norge, EU og EFTA](#)». Forhandlingene gjelder uenighet om Norge skal behandles som et tredjeland - «Ikke-EU».

Hovedregelen i forordningen er at man skal angi landet hvor dyret har levd eller blitt slaktet. Problemet for Norge gjelder kjøttdeig og strimla kjøtt, som skal merkes om det er fra EU, eller ikke fra EU – og ikke hvilket land det kommer fra. Norge vil da være «ikke-EU».

I regjeringens EØS-notat står det at «[Etter en vurdering av ulike hensyn, har vi imidlertid konkludert med at forordningen kan innlemmes uten tilpasninger](#) når det gjelder dette. Bakgrunnen er at det ikke er tilstrekkelige store behov for tilpasninger i disse tilfellene. Det er dessuten svært vanskelig å få aksept for tilpasninger i EØS-avtalen».

Norge har nylig tatt [EUs økologiregelverk](#) fra 2007 inn i EØS-avtalen. Norge ønsket også her en tilpasningstekst om merking med opprinnelsesland, men fikk ikke gjennomslag. I et oppdatert EØS-notat fra februar i år står det følgende: «EU-kommisjonen [slo] fast at [Norge var å anse som et tredjeland](#), og at det derfor heller ikke er obligatorisk å benytte EU-logoen. Dersom logoen benyttes, skal det merkes med "ikke-EU-landbruk" (evt Norge, i de tilfellene forordningen åpner for dette)».

Det er i dag ikke regler i EU for obligatorisk opprinnelsesmerking av bearbejdede kjøttprodukter, som pølse, skinke og lasagne. Kommisjonen la i desember 2013 fram en rapport som [skisserte tre mulige løsninger for bearbejdede produkter](#), hvor den mest realistiske ut fra økonomiske hensyn er å innføre en merking basert på a) EU/ikke-EU eller b) EU/tredjeland. Det har foreløpig ikke blitt lagt fram et konkret forslag.

Stortinget ba i 2015 regjeringen ta initiativ til at det kan stilles krav til opprinnelsesmerking på bearbejdede kjøtt- og meieriprodukter. [I Europautvalget i desember 2015 sa landbruks- og matminister Sylvi Listhaug](#) at hun hadde tatt spørsmålet opp med EU-kommissær Vytenis Andriukaitis, «som ikke virket videre positivt innstilt til å gjøre noe med det». Kommissæren hadde vist til økte kostnader for industrien, og at det kunne påvirke deres konkurransekraft internasjonalt, og at det i tillegg ville føre til dyrere mat for forbrukere.

I møtet i EØS-komiteen 5. mai vil også en [endring av EUs honningdirektiv](#) tas inn i EØS-avtalen. Her finner man den samme problemstillingen med at Norge blir å regne som et tredjeland. Hovedregelen er at honningen skal merkes med opprinnelsesland, men for honning som kommer fra flere land, skal det for Norges del stå «blanding av honning fra land utenfor EU». I [EØS-notatet, oppdatert i januar 2017](#), står det at Mattilsynet ønsket at det skulle stå «blanding av honning fra land utenfor EØS». Mattilsynet mener imidlertid at det ikke er et stort behov for tilpasning, og at det ville vært svært vanskelig å få aksept fra EU for en slik tilpasning. (Merknad: denne vurderingen er ikke tatt med i den kommenterte listen (langversjon) som er sendt Stortinget over rettsakter til behandling i EØS-komiteen).